

„...Uprzemysłowienie oparte na udoskonaleniach technicznych i przekształcaniu przyrody stale postępuje naprzód, wykazuje nieustannie swoją efektywną twórczość.” – ks. prof. dr hab. Janusz Marjański.

KŁODNICA – na prawo brudniej!

Intensywny rozwój gospodarczy, jaki miał miejsce w XIX i XX wieku spowodował wiele negatywnych zmian w otaczającym nas środowisku. Jedne z największych dokonały się na Śląsku, gdzie rozwój przemysłu, a w szczególności przemysłu wydobywczego nastąpił bardzo gwałtownie i na ogromną skalę. Zmiany nastąpiły głównie w otaczającym nas krajobrazie. Jak przysłowiowe „grzyby po deszczu” wyrastały kolejne kopalnie, huty, a wraz z nimi powstawały hałdy odpadów, rozwijały się miasta, coraz większe tereny zajmowane były przez coraz liczniejszą rzeszę ludzi.

Jednym z elementów przyrody, na którym zmiany te odcisnęły swoje wyraźne piętno są rzeki. Takim przykładem rzeki

zmienionej, będącej pod ogromnym wpływem antropogenicznym jest rzeka Kłodnica wraz z dopływami. Do najbardziej zmienionych, zdewastowanych dopływów należą dopływy prawobrzeżne: Potok Bielszowicki (Kochłówka), potok Czarniawka, potok Guido i Bytomka.

Źródłami zanieczyszczeń wód są nieoczyszczone ścieki bytowo-gospodarcze, ścieki przemysłowe, zanieczyszczenia obszarowe, np. spływy z hałd, a także osady zalegające w dnie koryta oraz na brzegach.

Ścieki komunalne

Ścieki pochodzące od ludności stanowią poważne zagrożenie dla wód. Zubożają wody w tlen, ograniczając tym samym proces samooczyszczania się wód, dostarczają duże ilości substancji pokarmowych, głównie związki azotu i fosforu, które przyczyniają się do wzrostu eutrofizacji wód, a także mogą powodować bakteriologiczne skażenie wód (zanieczyszczenie fekaliami). Przykładem rzeki silnie zanieczyszczonej ściekami komunalnymi jest Potok Bielszowicki.

Działalność górnicza

Największy wpływ w przypadku zlewni Kłodnicy wywiera jednak działalność górnicza. Obecnie do zlewni Kłodnicy odprowadzane są wody dołowe z 11 zakładów górniczych, w tym z 7 czynnych kopalni. Łącznie w ciągu doby odprowadzanych jest około 96 800 m³ wód dołowych. Zawierają

Potok Bielszowicki w Rudzie Śl.

Pomóżmy Kłodnicy!

Vattenfall (dawniej Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny S.A. w Gliwicach), zainicjował realizację programu z zakresu ochrony środowiska pod nazwą „Przyjazna Kłodnica”.

Obecnie Program „Przyjazna Kłodnica” zrzesza 10 gmin i 12 instytucji, które zadeklarowały wolę współdziałania na rzecz oczyszczenia rzeki Kłodnicy i jej dopływów. Koordynatorem Programu „Przyjazna Kłodnica” jest Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach.

Kłodnicy i innym zanieczyszczonym rzekom, nie tylko na Śląsku, możemy pomóc wszyscy! Dlatego zapraszamy wszystkie szkoły, uczniów i nauczycieli do wspólnego działania. Pomóżmy Kłodnicy! Jesteście w stanie przez organizowane w swoich miejscowościach inicjatywy podnosić poziom wiedzy ekologicznej społeczności lokalnych. Ponieważ najważniejsze jest aktywne działanie, zorganizujemy wspólnie akcję „Dzień dla Kłodnicy”. Nasze działania mogą być bardzo różne. Może to być impreza stanowiąca podsumowanie wcześniej zorganizowanych przedsięwzięć, takich, jak różnego rodzaju konkursy, samodzielne projekty prowadzone przez poszczególne klasy lub kółka zainteresowań. Może to być akcja informacyjna lub happening.

Informacje na temat rzek zlewni Kłodnicy znajdziecie w kolejnych numerach „Zielonej Ligi” oraz na stronie internetowej Programu „Przyjazna Kłodnica” – www.ietu.katowice.pl/klodnica. W „Zielonej Lidze” i na stronie internetowej będziemy zamieszczać materiały, które mogą się Wam przydać w trakcie organizacji szkolnego Dnia dla Kłodnicy.

WANDA JAROSZ – Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych

VATTENFALL

one duże ilości soli – chlorków i siarczanów oraz zawiesiny, która sprawia, że wody w ciekach stają się nieprzejrzyste i zmieniają barwę na czarną. Znaczna ilość osadów odkładana jest na dnie lub na brzegach i w okresach wezbrań ponownie dostaje się do toni wodnej zanieczyszczając ją. Źródłem zanieczyszczenia są także spływy powierzchniowe z terenów hałd, na których składowane były różnego rodzaju odpady poprzemysłowe, w tym odpady górnicze, hutnicze, koksownicze.

Ujście potoku Czarniawka do Kłodnicy w Gliwicach.

Pamiętaj, że...

Urbanizacja – rozwój i rozbudowa miast. Zespół przemian ekonomicznych, społecznych, kulturowych i przestrzennych, prowadzących do rozwoju miast i obszarów miejskich oraz wzrostu liczby ludności miejskiej i jej udziału w liczbie ludności państwa bądź regionu.

Samoozyszczenie wód – naturalne zjawisko likwidacji zanieczyszczeń, które dostały się do wody, zachodzące w wyniku kompleksowego działania procesów fizycznych, fizyczno-chemicznych, chemicznych, biochemicznych i biologicznych.

Eutrofizacja – proces wzbogacania zbiorników wodnych w substancje pokarmowe (biogeny), głównie w związki azotu i fosforu. Eutrofizacja jest procesem zachodzącym naturalnie lub antropogenicznie. Eutrofizacja antropogeniczna zachodzi głównie przez spływ ścieków i nawozów mineralnych. Większość biogenów dostaje się do wody wraz ze ściekami organicznymi.

Niestety zmiany, które się dokonały, spowodowały duże zniszczenia w ekosystemie. Przywrócenie rzek i terenów nadrzecznych do stanu zadowalającego, takiego, aby mogły służyć ludziom do rekreacji bądź wypoczynku i nie stanowiły elementu szpecącego krajobrazu będzie procesem trudnym i długotrwałym. Dlatego warto pamiętać, że zniszczyć jest bardzo łatwo, naprawić o wiele trudniej!

MONIKA DZIAŁOZYŃSKA-WAWRZKIEWICZ
Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych